

Współfinansowane przez Unię Europejską

Katolicka Niepubliczna Ogólnokształcąca Szkoła Muzyczna II stopnia
w Nowym Sączu

Program nauczania przedmiotu

Emisja głosu z elementami śpiewu

Drugi etap edukacyjny szkoły muzycznej

przedmiot uzupełniający w zawodzie: muzyk - instrumentalista

autor programu: **mgr Joanna Albrzykowska Clifford**

- **Program** przedmiotu uzupełniającego „ Emisja głosu z elementami śpiewu” służy kształceniu w zawodzie „muzyk – instrumentalista”. Powstał w oparciu o „*Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 9 grudnia 2010 roku, w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa artystycznego w publicznych szkołach artystycznych*”. (Dz. U. 2011 nr15, poz.70); *Uwzględnia też niektóre elementy podsatwy programowej, określonej „Rozporządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 28 lipca 2023 roku, w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa artystycznego*
- Obejmuje zagadnienia wybrane z wyżej wymienionych podstaw programow. Stworzona została, z powodu specyfiki przedmiotu, jako kompilacja wyznaczników przedmiotu głównego „**Śpiew**” z zakresu specjalności „ Wokalistyka” oraz przedmiotu „**Emisja głosu**” z zakresu specjalności „Rytmika”, według odpowiednich załączników;
- *Program jest jednym z rezultatów mobilności uczniów do Asociazione Studi di Canto Gregoriano, Sezione italiana w Rzymie w ramach projektu Maestriitaliani 1 umowa nr 2022-1-PL01-KA121-VET-000067079 ,w dn 6-17 maja 2024, w ramach programu Erasmus+*

1. CELE KSZTAŁCENIA:

OGÓLNE:

- opanowanie prawidłowej techniki emisji głosu;
- przestrzeganie zasad ortofonii;
- prawidłowa dykcja;
- kształcenie techniki śpiewu;
- umiejętność interpretacji głosowej utworów muzycznych.

SZCZEGÓŁOWE:

- ✓ Zapoznanie z budową aparatu głosowego oraz jego funkcjonowaniem;
- ✓ Zaznajomienie z technikami higieny głosu;
- ✓ Kształtowanie nawyku prawidłowej postawy ciała;
- ✓ Nauka prawidłowego oddychania;
- ✓ Zapoznanie z techniką „podparcia oddechowego”;
- ✓ Kształcenie umiejętności koordynacji słuchowo-głosowej aparatu głosowego człowieka, kontrolowanie wydobywania dźwięku;
- ✓ Zapoznanie i utrwalanie techniki prawidłowej artykulacji i frazowania, oraz poprawnej intonacji;
- ✓ Nauka modyfikacji i korekty intonacji;
- ✓ Wdrożenie zasad prawidłowej emisji głosu;
- ✓ Kształcenie sprawności wykonywania wokaliz;
- ✓ Prawidłowa artykulacja samogłosek i spółgłosek;
- ✓ Wyrabianie nawyku prawidłowego wdechu i wydechu torem przeponowym;
- ✓ Zapoznanie z „legato” jako podstawą formą artykulacji – precyzją wymowy;
- ✓ Wyuczenie umiejętności frazowania i operowania barwą głosu;
- ✓ Rozumienie specyfiki utworu, zgodnie z jego pochodzeniem historycznym;
- ✓ Operowanie podstawowymi pojęciami z teorii muzyki;
- ✓ Wyzwalanie samodzielności w interpretacji utworu.

2. ZAŁOŻENIA PROGRAMU.

Przedmiot realizowany jest w ramach drugiego etapu edukacyjnego szkoły muzycznej, jako przedmiot uzupełniający. W okresie trzech lat nauki zaplanowane zostały **jedna lub dwie godziny tygodniowo**. Rozłożenie ich w czasie tych trzech lat jest elastyczne i dostosowane do potrzeb uczniów. Wymiar dwóch godzin pozwala na rozszerzenie literatury muzycznej oraz zwiększenie ilości ćwiczeń utrwalających.

Podobnie jest z ilością uczniów na zajęciach. Częściowo są one realizowane jako zajęcia grupowe. Duże znaczenie mają też zajęcia indywidualne.

Przedmiot „Emisja głosu” zawiera, oprócz wiedzy teoretycznej, również znaczną ilość czynności praktycznych, wyrabiających nawyki istotne w zawodzie muzyka. Konieczne zatem jest zaplanowanie pracy rocznej tak, aby uczeń mógł indywidualnie popracować nad technikami oddechowymi czy własną interpretacją utworu. Przemawia za tym potrzeba intymności takich ćwiczeń, które bywają niekiedy mało efektowne, noszą wyraz osobistych

przeżyć (np. w wyborze interpretacji utworu) czy po prostu dają duże prawdopodobieństwo porażki na początku nauki.

3. TREŚCI NAUCZANIA:

a. Emisja głosu (część teoretyczna)

- Omówienie budowy i funkcji narządów odgrywających istotną rolę w emisji głosu oraz artykulacji:
- Budowa aparatu fonacyjnego: krtani, więzadeł głosowych, zasady ich funkcjonowania;
- Rola aparatu oddechowego, mięśni oddechowych;
- Znaczenie aparatu artykulacyjnego, komór rezonacyjnych nasady (jamy gardłowej, ustnej, nosowej, zatok przynosowych).
- Emisja głosu jako skoordynowane czynności oddychania, fonacji i artykulacji.

- Przykłady i przyczyny zaburzeń emisji głosu.

b. Emisja głosu (część praktyczna)

- Przyjęcie optymalnej postawy ciała.
- Ćwiczenia oddechowe.
- Ćwiczenia powiązania mechaniki artykulacyjnej z podparciem oddechowym.
- Zwrócenie uwagi na rolę poprawnej i bardzo wyraźnej artykulacji samogłosek.

c. Zasady polskiej ortofonii.

- poprawna wymowa samogłosek nosowych „ę”, „ą”:
- przed spółgłoskami zwartymi i zwarto-szczelinowymi;
- przed spółgłoskami szczelinowymi;
- w wygłosie;
- przed spółgłoskami „l”, „ł”.
- Wymowa spółgłosek nosowych w połączeniach z samogłoskami: „a, o, u, e, i, y” przed spółgłoską szczelinową.

d. Głosowa interpretacja tekstu

- uwzględnianie znaków przestankowych pisarskich.
- respektowanie zasad recytacji tekstów poetyckich.
- uwzględnianie znaków konwencjonalnych, dotyczących:
 - przestankowania;
 - akcentowania;
 - frazowania.

e. Wokalna interpretacja utworu

- kształtowanie prawidłowej postawy śpiewaczej, elastyczność aparatu fonacyjnego i oddechowego, poprawnej artykulacji;
- formowanie prawidłowej pracy muskulatury aparatu głosowego i eliminowanie zbędnych napięć mięśniowych oraz wad artykulacyjnych;
- wyrabianie podstawowych nawyków ruchowych mięśni fonacyjnych i oddechowych, a w szczególności nawyku rozwarcia krtani;
- ćwiczenia całej skali głosu ze szczególną koncentracją pracy w średnicy głosu;
- pobudzanie rezonansu i wysokiej pozycji głosu;

- wyrabianie świadomego posługiwania się rejestrami głosu ze szczególnym uwzględnieniem rejestru głowowego
- ćwiczenia legato, ćwiczenia dynamiki, rozróżnianie trzech rodzajów ataku dźwięku;
- ćwiczenia głosowe na wszystkich samogłoskach w połączeniu ze spółgłoskami;
- pobudzanie wyobraźni dźwiękowej i wrażliwości intonacyjnej;
- ćwiczenia legato i staccato - prawidłowy atak dźwięku;
- ćwiczenia dynamiki - praca nad techniką ucznia przy pomocy dobieranych indywidualnie ćwiczeń artykulacyjnych w zależności od cech indywidualnych głosu;
- pobudzanie wrażliwości emocjonalnej w stosunku do utworu wokalnego z uwzględnieniem tekstu literackiego oraz faktury muzycznej;
- [doskonalenie techniki śpiewu jednogłosowego na podstawie śiewu gregoriańskiego, z wykorzystaniem Vademecum podstaw canto gregoriano – rezultatu programu Erasmus+, szczególnie relacja tekstu do melodii oraz emocje w interpretacji](#)
- kierowanie próbami samodzielnego opracowania łatwego utworu z tekstem literackim lub wokalizy.

4. KOMENTARZ.

Przedstawiony program kładzie nacisk na przygotowanie uczniów do opanowania aparatu głosowego i wykorzystanie go podczas występów i koncertów . Pierwszym etapem pracy nad głosem jest poznanie własnego naturalnego rytmu oddychania, rozpoznanie napięć i zahamowań, nauczenie się rozluźniania i usprawniania słabych punktów ciała (mięśnie brzucha, mięśnie międzyżebrowe, mięśnie stabilizujące kręgosłup, przepona itp.).

Początkowymi krokami są ćwiczenia relaksacyjne. Ćwiczenia powinny uczniom pomóc w nabraniu zaufania do własnego ciała poprzez obserwowanie swoich reakcji emocjonalnych.

Dalsza praca nad właściwą postawą, usprawnieniem aparatu oddechowego oraz nauka prawidłowego oddechu przeponowo-międzyżebrowego powinna przynieść efekty w kształtowaniu głosu, dla właściwego uwypuklenia motywów i fraz w wykonywanych utworach.

Ćwiczenia dotyczące dykcji opracowane zostały w postaci krótkich wierszyków, porzekadeł, rymowanek. Mają one uatrakcyjnić pracę nad prawidłową wymową. Połączone są z melodiami zawierającymi w sobie problemy intonacyjne w realizowaniu określonych interwałów. Ćwiczenia intonacyjne mają na celu nie tylko właściwe atakowanie dźwięku i śpiewanie czysto, lecz także rozwijanie wyobraźni dźwiękowej. Ćwiczenia artykulacyjne przygotowują uczniów do stosowania różnych sposobów wydobywania dźwięków w opracowywanych utworach.

5. OSIAGNIĘCIA UCZNIÓW.

Uczeń zna;

- ✓ Budowę aparatu głosowego, jego części składowe ich rolę i sposoby współdziałania;
- ✓ Zasady higieny głosu;
- ✓ Techniki; prawidłowej postawy, prawidłowego toru oddychania, „podparcia oddechowego”, pracy przepony;

- ✓ Sposoby wydobywania i „atakowania” dźwięku;
- ✓ Zasady prawidłowej artykulacji samogłosek i spółgłosek;
- ✓ Wskazania do prawidłowej emisji głosu;
- ✓ Teoretyczne podstawy wokalizy;
- ✓ Najważniejsze pojęcia stosowane w muzyce i teorii śpiewu;
- ✓ Uwarunkowania historyczne oraz okoliczności powstania wykonywanych utworów.

Uczeń potrafi:

- ✓ Sprawnie wykorzystywać aparat głosowy do wykonania i interpretacji utworu;
- ✓ Koordynować głosowo i słuchowo wszystkie narządy odpowiedzialne za wydobywanie dźwięku;
- ✓ Przyjąć prawidłową postawę śpiewaka;
- ✓ Kontrolować oddech przy użyciu przepony;
- ✓ Prawidłowo artykułować głoski;
- ✓ Prawidłowo frazować w śpiewie;
- ✓ Wokalizować;
- ✓ Samodoskonalić technikę śpiewu;
- ✓ Odpowiednio intonować dźwięk;
- ✓ Stosować „legato” jako stylizację artykulacji;
- ✓ Nawykowo precyzyjnie artykułować głoski oraz korygować artykulację;
- ✓ Operować różnymi barwami dźwięku;
- ✓ Posługiwać się agogiką i dynamiką;
- ✓ Kreatywnie, samodzielnie interpretować utwór.

6. FORMY SPRAWDZANIA OSIĄGNIĘĆ UCZNIÓW

Wiedza teoretyczna uczniów sprawdzana jest za pomocą:

- Pięciominutowych kartkówek na niektórych lekcjach;
- Dwóch szerszych testów w ciągu jednego półrocza.

Wiedza praktyczna sprawdzana jest:

- Na każdym zajęciach przy weryfikacji umiejętności śpiewaczych;
- W programie na zakończenie semestru;
- Okazjonalnie, w czasie uroczystości szkolnych;

Weryfikacja umiejętności ma charakter pozytywny. Nauczyciel stara się omawiać niedociągnięcia i błędy, **ale przede wszystkim eksponować mocne strony ucznia i stosować metodę pochwał i motywującego wsparcia.**

7. KRYTERIA OCENIANIA I WYMAGANIA EDUKACYJNE.

➤ Poznawcze

Ucznia obowiązuje opanowanie materiału muzycznego oraz znajomość znaków notacji muzycznej zawartych w partyturach. Odnosi się to zarówno do samej wiedzy, jak i umiejętności stosowania ich w śpiewie.

➤ **Kształcące**

Należy wziąć pod uwagę postępy ucznia w zakresie stosowania umiejętności z emisji głosu zarówno w ćwiczeniach przeprowadzanych na początku zajęć, jak i w przygotowywanym repertuarze.

➤ **Wychowawcze**

Na ocenę wpływa postawa ucznia wobec swoich obowiązków w chórze, udziału w koncertach, umiejętność współżycia w zespole, odpowiedzialność za zbiorowy wysiłek i jego rezultaty, aktywność i zaangażowanie ucznia w śpiewie, jego chęć dobrego śpiewania, należyte zachowanie na próbach, pilna uwaga podczas prób, punktualność, a także usprawiedliwianie nieobecności.

Kryteria ocen:

ocena celująca

- systematyczne uczęszczanie na zajęcia;
- zaangażowanie w pracę zespołu;
- udział w dodatkowych próbach przygotowujących do koncertów;
- udział w koncertach dodatkowych, konkursach i festiwalach;
- posiadanie bardzo dobrych umiejętności wokalnych;
- przygotowanie do zajęć,

ocena bardzo dobra

- systematyczne uczęszczanie na zajęcia;
- zaangażowanie w pracę zespołu;
- udział w próbach przygotowujących do koncertów;
- udział w koncertach szkolnych i występach, w których uczestniczy cały zespół;
- posiadanie dobrych umiejętności wokalnych;
- przygotowanie do zajęć;

ocena dobra

- realizacja minimum programowego;
- prezentowanie poprawnych umiejętności wokalnych;
- uczęszczanie na zajęcia zespołu;
- przygotowanie do zajęć z niewielkimi niedociągnięciami;
- udział w koncertach całego zespołu;

ocena dostateczna

- realizacja minimum programowego;
- prezentowanie małych umiejętności wokalnych;
- brak udziału we wszystkich obowiązkowych zajęciach;
- brak udziału w obowiązujących koncertach;
- słabe przygotowanie do zajęć;

ocena dopuszczająca

- realizacja minimum programowego z dużymi niedociągnięciami;
- liczne nieobecności na zajęciach obowiązkowych;
- minimalne zaangażowanie i zainteresowanie przedmiotem;

- brak udziału w obowiązkowych zajęciach;
- słabe umiejętności wokalne z licznymi brakami;

ocena niedostateczna

- niezrealizowanie minimum programowego;
- brak zainteresowania przedmiotem;
- niedostateczna frekwencja;
- brak uczestnictwa w koncertach.